

- 11 γενεία του, νὰ τοὺς παίρνη, δύο βώδια, καὶ δόταν
 12 εἶναι καιρός, διὰ νὰ (ἀ)νοιχθοῦσι, νὰ ἐβγάλου(ν) τὰ
 13 κλαδιά, ἐπιστατώντας καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ὡς νοικο-
 14 κύρηδες, εἰς τὶς μεροκαματιές, καὶ ὑπόσχεται
 15 ὁ νοικοκύρης, εἰς τὶς μεροκαματιές, καὶ νὰ ἀνοίξου(ν)
 16 καὶ τὸ πηγάδι, καὶ νὰ κάμου(ν) δένδρες καὶ σπῆτι
 17 μὲ ἔξοδα τοῦ νοικοκύρη, καὶ ὑπόσχεται, ὁ νοι-
 18 κοκύρης, εἰς διάστημα δέκα χρονῶν, νὰ τὰ
 19 ἔχου(ν). νὰ τὰ δουλέβουν(ν), πλὴν μὲ ἐμπιστοσύνη,
 20 ὡσάν, καὶ ἐδικὰ τους, καὶ ὅποιος, ἤθελε μετα-
 21 γνωμήσει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, νὰ πληρώνη γρόσια ἐ-
 22 κατό, ἥτοι γφ. 100 καὶ διὰ βέβαιον, ἔγιναν
 23 δύο ἀπαράλλακτα, κρατώντας πᾶσα ἓνας, τὸ
 24 ἕνα
- 2^a X. 25 Ἀναγνώστης ἀδαμάκης ὑπογράφω δι' ὄνομα γιάκουμον φαρούπου
 26 καὶ δημήτρη φαρούπου, ὅτι στέργουν τὰ ἀνωθεν καὶ οὕτως μαρτυρῶ
- 3^a X. 27 πρ..νο.φὶ σ.αρὶ σιρῖγος ἔγραψα τὸ παρὸ(ν) καὶ οὕτως μαρτυρῶ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Verso

ΑΘΗΝΩΝ

- 4^a X. 1 συμφωνητικὸν τῶν ὁ-
 2 ρων τῆς κολλυγίας

74

Ἐγγραφὸς κατάθεσις

Χάρτης δίφυλλος
 0.238X0.190

1807, Αὐγούστου 17
 Παροικία Πάρου

Οἱ Γιακουμάκης Καλδῶρος καὶ Σταυράκης Παπαδόπουλος, ἐνεργοῦντες καὶ ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀντιπάρου, καταθέτουν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων, ἔχοντες πλήρη συνείδησιν τῆς πράξεως αὐτῶν, ὅτι οἱ βοσκοὶ οἱ χρησιμοποιοῦντες τὰ τρία ἔρημα νησιὰ Δεσποτικόν, Στρογγυλὸν καὶ Φυρά, ὡς γεννολεῖβαδα, καταβάλλουν εἰς τὸν σιὸρ Πετράκην Γρυπάρην, προφανῶς ὡς μίσθωμα, ἑκατὸν τριάκοντα ὀκάδας τυροῦ, ἥτοι ἐξήκοντα διὰ τὸ Δεσποτικόν, τεσσαράκοντα διὰ τὸ Στρογγυλὸν καὶ τριάκοντα διὰ τὰ Φυρά. Συντάσσεται δὲ ἡ παροῦσα κατάστασις ὑπογεγραμμένη παρὰ τῶν εἰρημένων μαρτύρων καὶ δίδεται εἰς χεῖρας τῆς Μαρίας συζύγου τοῦ μακαρίτου Νικολάου Γρυπάρη, ὅστις δικαιούται λαμβάνειν τὸ ἥμισυ ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ παραδιδόμενου τυροῦ, ἥτοι ἐξήκοντα πέντε ὀκάδας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Γνωστή είναι ή ὑπὲρ τῆς ὁποίας δίδεται ή παροῦσα κατάθεσις Μαρία χήρα τοῦ μετὰ τὸ ἔτος 1806 ἀποβιώσαντος Νικολάκη Γρυπάρη. Βλέπε 73. Δὲν γνωρίζω ὅμως τι τὸ συγκεκριμένον περὶ τοῦ Πετράκη Γρυπάρη (στίχ. 7), τοῦ ἐτέρου δικαιούχου ἐπὶ τοῦ καταβαλλομένου ὡς μισθώματος τυροῦ ὑπὸ τῶν βοσκῶν. Οὗτος ἀνήκει, φαίνεται, εἰς ἄλλον κλάδον τῆς οἰκογενείας Γρυπάρη, ἧς ἀγνοῶ τὸ οἰκογενειακὸν δένδρον. Εἰς τὸ παρὸν ἀρχεῖον, γόνος τοῦ κλάδου, οὔτινος ἀρχηγὸς φέρεται ὁ ἐν ἔτει 1732 καὶ καντζιλιέρης διατελέσας Νικολὸς Γρυπάρης, ὑπὸ τὸ ὄνομα Πετράκης δὲν φέρεται ὑπάρξας. Ἄγνωστοι μοὶ εἶναι ἐπίσης καὶ οἱ δύο μάρτυρες, ὁ Γιακουμάκης Καλδῶρος καὶ ὁ Σταυράκης Παπαδόπουλος. Τὸ μόνον ὅπερ μᾶς πληροφορεῖ τὸ ἔγγραφον, εἶναι ὅτι οὗτοι ἦσαν ἐξ Ἀντιπάρου (στίχ. 10).

Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς μάρτυρας, ἐξ ὧν ὁ εἰς καλεῖται Γεώργιος Μαυρογ(ένης) καὶ ὁ ἕτερος Πέτρος Μάτζας Μαυρογένης, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ὑπενθυμίσω, ὅτι καὶ ὁ ποτὲ μέγας δραγομᾶνος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στόλου ἄρχων Ν. Μαυρογένης ἦτο παριανός. Βλέπε τὸ ὑπὸ τοῦ Κ. ΓΚΙΩΝ, *Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου*, Σῦρος 1876, σελ. ιθ' (in fine) δημοσιευόμενον ἔγγραφον.

Τὸ προηγούμενον 73 (τοῦ ἔτους 1807) λέγον ἐν στίχῳ 6-7: νὰ πᾶνε εἰς τὸ νησι φυρά, κτῆμα τῆς εὐγενείας του, ἀφίνει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ Νικολάκης Γρυπάρης ἦτο ἐξ ὀλοκλήρου κύριος τῆς νησίδος Φυρά. Τὸ παρὸν ὅμως μαρτυρεῖ ὅτι οὗτος ἦτο συγκύριος αὐτῆς μετὰ τοῦ Πετράκη Γρυπάρη. Ἄν ἡ συγκυριότης περιλαμβάνῃ ὀλοκληρον τὴν νήσον ἢ μόνον τοὺς βοσκοτόπους, ἦτοι τὰ λειβάδια, δὲν δύναμαι νὰ ἀντιληφθῶ. Πιθανῶς κύριος ἐξ ὀλοκλήρου νὰ ἦτο οὗτος μόνον ὠρισμένων χέρσων ἐκτάσεων, αἵτινες ἠδύναντο νὰ καταστῶσι καλλιεργήσιμοι δι' ἐκχερσώσεων καὶ διὰ τοῦτο τὰς παρέδωκεν ἐπὶ μορτῇ εἰς τοὺς ἐν 73 ἀναφερομένους· τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔγγραφον διὰ τοῦ κτῆμα τῆς εὐγενείας του ὑπαινίσσεται μόνον τὰ χωράφια (στίχ. 8). Τῶν μὴ καλλιεργησίμων ὅμως βοσκοτόπων ἦτο συγκύριος μετὰ τοῦ Πέτρου Γρυπάρη κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξ ἀδαιρέτου. Ἐκ τούτου γεννᾶται ἡ ὑπόνοια ὅτι ὁ Πετράκης καὶ ὁ Νικολάκης δυνατόν νὰ ἦσαν ἀδελφοί. Πάντως συμπέρασμα ἀναμφισβήτητον ἐξάγεται ὅτι τῆς νησίδος Φυρά δὲν ἦτο ἀπόλυτος κύριος ὁ Νικολάκης ἀλλ' ὁμοῦ μετὰ τοῦ Πετράκη, οἱ αὐτοὶ δὲ ἦσαν συγκύριοι καὶ τῶν ἐτέρων δύο νησίδων τοῦ τριπλοῦ συμπλέγματος, ἦτοι τοῦ Δεσποτικοῦ καὶ τοῦ Στρογγυλοῦ. Ἀνῆκον δὲ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀντιπάρου καὶ ὑπήγοντο διοικητικῶς εἰς αὐτὴν καὶ οἱ τρεῖς νησίδες, γεγονὸς ὅπερ ἄλλως τε μαρτυρεῖ ἢ ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀντιπάρου ὑπόδειξις τῶν δύο μαρτύρων, οἵτινες καταθέτουν ἐν τῷ παρόντι.

Δυσεξήγητος εἶναι ὁ λόγος τῆς ὑπὸ τῆς κοινότητος τῆς Ἀντιπάρου «ἀποστολῆς» ἢ ὑποδείξεως δύο μαρτύρων, ἵνα καταθέσουν περὶ τῶν ἐν τῷ ἔγγράφῳ γεγονότων ἀντὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκδόσεως πιστοποιητικοῦ περὶ αὐτῶν. Ἴσως τὴν ἐξήγησιν θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ περιθωρίου εἰς τουρκικὴν γλῶσ-

σαν έγγραφῃς, ὡς καὶ τῆς σφραγίδος. Πιθανῶς μάλιστα τὸ ἔγγραφον, ἂν τοῦτο ἐπε-
τυγχάνετο, ν' ἀπεδεικνύετο ὅτι εἶναι ἐπίσημον, ἐνῶ ὡς ἔχει εἶναι ἰδιωτικὸν συντεταγμέ-
νον ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Ὁθωναίου (στίχ. 19), ὅστις μετὰ τῶν δύο ἄλλων (στίχ. 17-18)
ἐκτελεῖ καὶ χρέη μάρτυρος.

Σημειωθήτω ὅτι ὁ αὐτὸς Γεώργιος Ὁθωναῖος, ὁ γράψας τὸ παρόν, εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ
Κ. ΓΚΙΩΝ, *Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου*, Σῦρος 1876, σελ. κδ', δημοσιευόμενον ἔγγρα-
φον τοῦ ἔτους 1820, δι' οὗ τὸ κοινὸν τοῦ Κάστρου Σίφνου ὁμολογεῖ ὅτι ἔλαβε δά-
νειον παρὰ τῆς Σχολῆς Σίφνου ἐκ γροσίων 3120, ὑπογράφει καὶ ὡς *Γραμματικὸς τῆς*
Καντσελαρίας.

Καίτοι δὲν ἀποκλείεται διὰ τοῦ ζωογονούμενα τοῦ στίχου 6 νὰ νοῆται, ὅτι τὰ πρό-
βατα τῶν βοσκῶν ἔβοσκον ἐπὶ τῶν τριῶν νησίδων, ἐν τούτοις δυσχερῶς δύναμαι νὰ
δεχθῶ ὅτι ταύτην ἔχει τὴν ἔννοιαν καὶ οὐχὶ τὴν κατὰ κυριολεξίαν. Ἐν τοιαύτῃ περι-
πτώσει νοεῖται ὅτι αἱ τρεῖς αὗται νησίδες ἦσαν ἐκμεμισθωμέναι ὡς «γεννολεῖβαδα», ἅτινα
εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τοὺς βοσκούς, καταβάλλοντας συνήθως ὑψηλὰ μισθώματα πρὸς
ἀνεύρεσιν καὶ ἀπόκτησιν καταλλήλων τοιούτων.

Ἐκ τῆς προκλήσεως τῆς μαρτυρικῆς καταθέσεως προκύπτει ἐπίσης, ὡς νομίζω, ὅτι
εἶχε προκύψει ἀμφισβήτησις τῶν ἐπὶ τῶν νησίδων αὐτῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀποβιώσαν-
τος συζύγου τῆς Μαρίας Νικολάου Γρυπάρη.

δύο ἔγγραφαί
τουρκικαὶ

σφραγίς
τουρκικῇ

1 » διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου ἀποδεικτικῶν γράμματος δηλοποιεῖται, ὅτι
2 παρασιάντες ἐνώπιον ἡμῶν τῶν ἀπογραφομένων, ὁ γιακουμάκης
3 καλδῶρος, καὶ ὁ σταυράκης παπαδόπουλος ἀποσταλμένοι ἀπὸ τὸ κοινὸν
4 τῆς ἀντιπάρου ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν ἐκ καθαρᾶς ψυχῆς αὐτῶν
5 συνειδότος, ὅτι τὸν καθέκαστον χρόνον οἱ βοσκοὶ ὁποῦ ἔχουσι πρόβατα
6 ζωογονούμενα εἰς τὰ τρία ἔρημα νησιά, δεσποτικὰ στρογγυλὸ καὶ
7 φυρά, δίδουσι εἰς τὸν τιμώ(τατον) σιὸρ πετράκην γρυπάρην τυρὶ
8 ὀκάδ(ες) ἑκατὸν τριάκοντα, ἐξήκοντα δηλονότι διὰ τὰ δεσποτικά,
9 σαράντα διὰ τὸ στρογγυλόν, καὶ τριάκοντα διὰ τὰ φυρά. οὕτως
10 ὡμολόγησαν οἱ ρηθέντες δύο ἀντίπαροι, ὁ, τε γιακουμάκης καὶ ὁ
11 σταυράκης, ἐν καθαρῷ τῆς ψυχῆς αὐτῶν συνειδότι, ὅθεν καὶ
12 κατασφαιλισθεῖσα διὰ τῆς ὑπογραφῆς μας ἡ δοθεῖσα μαρτυρία τῶν εἰ-
13 ρημένων δύο ἀντιπάρων ἐδόθη τῇ κυρᾷ μαρίᾳ συζύγῳ τοῦ
14 μακαρίτου νικολάου γρυπάρη, ὅστις δικαιοῦται νὰ ἀπολαμβάνῃ
15 κατ' ἔτος τῶν ἡμίσεων ὀκάδων τοῦ εἰρημένου τυριοῦ, τῆς ἐξήκον-
16 τα πέντε δηλονότι. 1807: αὐγούστου: 17: πάρος παροιμία

2^α X. 17 γεώργιος μαυρογ(ένης) μαρτυρῶ 1^η X. 19 Γεώργιος ὀθώναιος βι...
3^η X. 18 πέτρος μάτζας μαυρογένους μάρτυς γραμμ: ὀλ: μάρ(τυς)

